

G E W O O N A N D E R S

DRIEMAANDELIJKSE UITGAVE VAN DE LANDELIJKE VERENIGING CENTRAAL WONEN

INHOUD:

COLOFON.....	2
Wonen senioren.....	2
Mozaïek , centraal wonen op stand in Nijmegen.....	5
ALV Zaandam.....	6
Oranjerie bewoond.....	8
Veteraan, Peter Bakker.....	10
persbericht zonnepanelen.....	11
Woongemeenschappen in scandinavie 4: Noorwegen.....	12
INFO PAGINA'S.....	14

zomer 2005
Jargang 27, Nr 93
Losse Nummers 2,25

COLOFON

“Gewoon Anders” is het kwartaalblad van de Landelijke vereniging van Centraal Wonen projecten (LVCW) en verschijnt vier maal per jaar.

Verenigingsburo

Korte Elisabethstraat 13
3511JG UTRECHT
tel.: 030-2612585
internet : www.lvcw.nl
mail: info@lvcw.nl

Abonnementen

Per 4 achtereenvolgende nummers
8,--

Leden van aangesloten projecten
7,--

Aangesloten groepen krijgen per 10
woningen/wooneenheden 1 exemplaar van
ieder nummer ter verspreiding onder hun
leden

Losse nummers
voor leden 2,-- incl. porto,
voor niet-leden 2,25 excl. porto

Redactieadres

Annemarie Kooij
Zeelandstraat 26
2408 GJ Alpen a/d Rijn

Redactie

Annemarie Kooij (CW Alphen a/d Rijn)
Flip Krabbendam (CW Delft)
Heleen Toet (CW Heemskerk)

Layout

Elouise van Gestel

Op de omslag

De Orangerie Leiden

Auteursrechten

Overname van artikelen en illustraties is
niet toegestaan zonder toestemming van
de redactie

**Is er interessant nieuws uit uw
project, schrijf ons dan.
Jullie project jubileert? Meld dat
dan tijdig aan de redactie, dan
komen we langs voor een artikel in
GEWOON ANDERS**

Druk:

Pasklaar, Sittard
ISSN: 0166-4336

WONEN VAN SENIOREN

De Federatie Gemeenschappelijk Wonen in aktie

Proposalmarkt

Op donderdag 7 oktober is in de Rotterdamse Doelen een bijeenkomst belegd die gaat over Wonen van Senioren, nu en straks. Het is een initiatief van onder meer VROM, VSW en het Universitair Platform Publiek Private Samenwerking. De dag begint met een gesprek tussen Elco Brinkman en de minister van VROM, Sybilla Dekker.

De ruim vierhonderd aanwezigen hebben allemaal iets te maken met wonen van ouderen, meestal ook met zorg. Er zijn hulpverleners, ontwikkelaars, vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten, project en procesbegeleiders, digitale communicatie 'makers' en heel weinig senioren valt mij op. Tenzij je senior al bij 50 laat beginnen, maar dan nog!

Wim Kromwijk (van Stichting Wonen van Senioren op Boerderijen) en ondergetekende (namens de LVCW) vertegenwoordigen de Federatie Gemeenschappelijk Wonen, één van de weinige cliëntenorganisaties op deze dag. Als LVCW-ster hoop ik ons ideaal, wonen met meer generaties en centrale voorzieningen hier weer 'een woordje mee te laten spreken'. In nieuwe taal: ons ook voor senioren aantrekkelijke 'woonarrangement'.

Dank zij snelle actie van Flip Krabbendam en Wim Kromwijk is er op het bord bij de voor ons gereserveerde stand een foto van de recente feestelijkheden in het Hallenhuis. Hier mogen wij iets vertellen over onze organisaties en het proposal (Commanditaire genootschappen) van Wim toelichten. Op deze 'proposalmarkt' is het aanbod zeer gevarieerd, maar wat mij opvalt is het grote aantal voorstellen voor woonprojecten voor (meestal niet door!) senioren met, behalve gemeenschappelijke voorzieningen, veel comfort en luxe. Met daarbij professionele hulp en/of (commerciële) service in handbereik. Voor het 'bovenste deel van het middensegment'. Dat wil zeggen: mensen die wat te besteden hebben.

'We hebben een slag te slaan'

Maar wat zei de minister nu? Onder meer het volgende: Het streven naar een vraaggestuurd aanbod van wonen van senioren, met behoud van zelfstandigheid en de zorg op enige afstand. Want we hebben te maken met andere ouderen, dus een andere vraag. Ook een meer diverse vraag: ouderen zijn, net als iedereen, minder hetzelfde als vroeger. Sybilla Dekker is afwisselend concreet en vaag: 'Er moeten 255.000 ouderenwoningen komen' (wanneer?) en dat moeten 'voor een groot deel nul-tredenwoningen' zijn (onthoud die term), er moet 'een stukje collectieve voorzieningen' zijn met 'zorg op enige afstand' en 'we hebben een slag te slaan'.

De laatste zin hoor ik die dag nog vaker uitspreken, onder meer tijdens de forumdiscussie aan het eind van de ochtend, door beleidsvertegenwoordigers van VROM en VWS.

Situering van de complexen en zorgaanbieders centraliseren zijn aandachtspunten, maar ook langer kunnen blijven wonen op de oude plek. Toch lijkt de grondgedachte: als je maar echt kwaliteit (en dan gedefinieerd door de senioren zelf) aanbiedt, dan willen zij best verhuizen.

En er is het politieke hete hangijzer: hoe ontwikkelt de 'intergenerationele solidariteit' zich in een vergrijzende samenleving?

Na de minister komt de directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau, P. Schnabel, met een degelijk stukje recent onderzoek naar woonwensen van de huidige senior. De diverse segmenten ouderen worden daarbij naar leeftijd, gezondheid, portemonnaie en cultuur ingedeeld, met als grote categorie: 'de vitale oudere zonder beperkingen van 55 - 74 jaar'. Zo'n doelgroep wordt aan specifieke woonvoorkeuren gekoppeld. Voor een andere groep, '1/2 miljoen lichamelijk en/of psychisch kwetsbare' senioren, met weer andere wensen zijn voor hun geschikte 'zorgwoningen' nodig.

Dynamisch idealistische senioren 'keren naar buiten'
 Mevrouw Marijke Krijn van Bureau Altus hield een voordracht over de manier waarop haar bureau werkt, vooral voor 'het bovensegment van de middeninkomens'. Zij werken daarbij intensief samen met 'Woonzorg Nederland'. Op basis van marktonderzoek naar diverse leefstijlgroepen komen zij met een aanbod voor onder meer de 'dynamisch idealistische'senior. Het gaat om koopwoningen met comfort en service in/bij het project. Dat zit bij het pakket in en bijzonder is dat Altus na oplevering bij het project betrokken blijft en ook het woonproces gedeeltelijk blijft begeleiden. Een van de gerealiseerde projecten dat Marijke Krijns met trots laat zien is de Finsprong te Zeist.

's Middags zijn er 9 workshops; het aanbod herhaalt zich een keer, dus je kunt er twee volgen. Ik koos voor Zilveren stad (omdat ik er zoveel over had gelezen de laatste tijd en het mij tamelijk horrorachtig lijkt) en de Levensloop bestendige woonwijk als tweede.

Sun City

Wat ik tijdens de eerste workshop te weten kwam is: ze komen er aan: kleinschalige Sun Cities. Er zijn al gevorderde onderhandelingen met onder meer Zeeland en volgens onderzoek van de sprekers namens Heijmans, bouw en

vastgoedonderneming, zou 43 % van de ondervraagden er helemaal voor zijn. Het plan is een niet omheinde (dat nou ook weer niet) stad of wijk met op de wensen van ouderen vanaf ca 50 jaar toegesneden woningen en voorzieningen (Zorgarrangementen is een trefbegrip).

Een heel andere aanpak komt in

Nieuwegein. Door bureau Publicarea wordt gewerkt aan het 'naar buiten keren' van Woonzorgcentra en het ouderen wonen: 'weg met de interne atria, ziekenhuisachtige binnentuinen. Naar de straat toe met de woningen en voorzieningen'. Wozoco's worden uit de naar binnen gerichte (alleen voor senioren of mensen die zorg nodig hebben bestemde) sfeer gehaald en naar de buurt toegekeerd, geopend en dus: voor iedereen toegankelijk. Het tegendeel van 'zilveren steden'en (vrijwillige segregatie van generaties dus.

Alles KITTZ in levensloopbestendige woonwijken
 Namens steunpunt Wonen Rotterdam komt een (een van de weinige) bijdrage met oog voor de lagere segmenten in de middengroepen. Er is aandacht voor het opwaarderen en voor ouderen geschikt maken van de woning én de omgeving in samenwerking met een groep particuliere verhuurder. Woonsituatie. Anders dat het beeld dat van deze categorie verhuurders bestaat blijkt een deel van hen graag bereid te investeren, is enthousiast voor dit idee. Zo hoopt men te voorkomen dat senioren gedwongen vertrekken naar (minder aantrekkelijke) buitenwijken, waar een ongewenste concentratie van ouderen dreigt te ontstaan. Ook bij de voorstellen voor levensloop bestendige wijken gaat het om mengen van generaties. Bij de presentatie Oranjewoud, 'De voordeur van een nieuwe generatie', komt nogal wat kritiek uit de zaal: het lijkt precies een wijkje zoals we dat van de jaren 50 kennen (wijkgedachte), wat is nu het verschil, wat is vernieuwend? Dat weet de spreker van Oranjewoud zelf ook niet precies. Wel dat zij de verbijzonderingen (van wonen voor bepaalde categorieën) eruit willen halen, bijvoorbeeld door de kapper

e.a voorzieningen in bejaardenhuizen weer op wijkniveau onder te brengen. Bij deze workshop hoort ook KITTZ, een manier om vraag en aanbod bij elkaar te brengen via internet, in combinatie met kennismanagement systemen. Het bijzondere van KITTZ is dat het, anders dan de meeste systemen, vraaggericht werkt; de eindgebruiker bepaalt wat er aan info beschikbaar komt. Dat brengt zowel (digitale) contacten en informatie als woongemak en zorg in huis. Zo komen domotica, telematica en robotica tegemoet aan menselijke behoeften zoals: hulp bij glazenwassen, schoonmaken, enz. Een verademing, dit inspirerende en super klantvriendelijke voor direct eigen gebruik project. Niet alleen voor senioren.

De website van de federatie
 Op de terugreis zaten twee dertigsters in de trein naast mij te praten over wonen en zorg en ik begreep dat ze ook van deze dag terug naar huis gingen. We raakten in gesprek en zij vertelden dat er binnenkort een vierdaags informatief programma komt in een door hun begeleid groepswonen van ouderenproject in Ermelo is. Zij gaven kaartje en website. ('Een enorm karwei, een website bijhouden', zeiden ze) Ik kwam ook een paar ex studenten tegen van de Academie van Bouwkunst. Eén van hen zei: het is weer helemaal terug van 20 jaar weggeweest, de belangstelling voor de cliënt, de bewoner, het gebruiksaspect, het is bekend voor mij, ik heb het allemaal gehad bij sociologie. (Dat volgde hij ruim 20 jaar geleden bij mij, even genieten dus.) Met een ex studente die bij Steunpunt Wonen Rotterdam actief is en haar collega, die groepswonen van allochtonen in Rotterdam begeleidt, heb ik een afspraak gemaakt. Netwerken dus. Dat kan echt leuk zijn.

Dit is dan het eerste inhoudelijke bericht over wat de Federatie eigenlijk inhoudt. Nu de aangevraagde subsidie, na veel wachten, vertraging en opnieuw toelichting geven over wat we willen en waarom, is toegekend kunnen we eindelijk echt aan het werk. Het eerste project is: de website in orde en toegankelijk maken. Dat moet lukken de komende maand. Daar leveren de contacten van deze dag al bruikbare aanknopingspunten: ik ga de website van het Ermelose project, www.woongroep-vijverhof.nl, bezoeken en een mailtje naar spaltman@kittz.nl sturen.

Last but not least: Centraal Wonen

Verder kom ik allerlei verbindingen met Centraal Wonen tegen, zowel oude als nieuwe.

Oud is dat bijvoorbeeld Centraal Wonen Vlaardingen: 'de straat weer in huis wilde halen' en daartoe de binnengang af en toe openstelt voor de buurt, tijdens de jaarlijkse rommelmarkt bijvoorbeeld. Ik weet dat projecten ruimte beschikbaar stellen (tegen al of niet commerciële vergoedingen) voor gebruik door buurtbewoners. Bij onder meer Centraal Wonen Delft was het de bedoeling dat de projectruimte ook een (incidentele?) buurtfunctie zou hebben, wat overigens niet echt werkt. En last but not least: Centraal wonen is natuurlijk hét woonarrangement waarbij alle leeftijden bij elkaar wonen. Dat dit in de praktijk niet zo goed lukte in de beginfase is een andere zaak. Inmiddels zijn er op natuurlijk wijze ook flink wat ouderen in de projecten, die al langer bestaan. Hoe dat nu precies zit en hoe het werkt: dat vind

ik een onderwerp om eens te inventariseren, maar vooral: nagaan hoe het loopt. Hoe het bevalt, hoe de generaties met elkaar wonen. Tijdens een bezoek aan een inmiddels 27 jaar bestaand, centraal wonen achtig project in Oostenrijk (Raaba) deze zomer met Flip Krabbendam verzuchtte een bewoner van het eerste uur tijdens een wandeling door de gemeenschappelijke tuin: 'in het begin was het hier een Kindergarten, nu zijn we een Seniorenheim'. Al met al: een zinvol bezoek, inspirerende nieuwe of hernieuwde contacten en eindelijk heb ik wat te melden in GA over wat we aan het doen zijn en gaan doen met de Federatie Gemeenschappelijk Wonen.

Oktober 2004, Anna Dijkhuis

G G G

Plantagedok in Amsterdam

De voormalige ambachtsschool, om de hoek bij Artis, werd in 1998 gekraakt door mensen die uit ontruimde culturele vrijplaatsen kwamen. Zij hebben de gemeente Amsterdam weten te overtuigen van het belang van culturele 'broedplaatsen'. En konden het pand een paar jaar geleden aankopen en verbouwen. Nu wonen er zo'n 35 kunstenaars, theatermakers en andere creatieve mensen. www.plantagedok.nl.

Earthship

Een earthship is een huis gebouwd van afvalmateriaal. De Amerikaanse architect Michael Reynolds ontwikkelde het principe: muren van gebruikte autobanden gevuld met aarde. De stichting Owaze in Rotterdam wil het earthship-principe in Nederland promoten en demonstreren. Het Milieucentrum Rotterdam heeft al belangstelling voor een kantoorpand dat op deze wijze gebouwd zou kunnen worden.

Vanaf februari kunnen zes à tien mensen meedoen met een training in Brighton. Kosten 500 euro inclusief reis en verblijf (van een week). Abonnees van ZOZ krijgen 125 euro korting. info@owaze.nl, tel. 010-4627348.

Tadelact

Neem een deel gebluste kalk en een deel marmergruis, een beetje pigment, een flinke portie geduld en een hoop frustratietolerantie.....schreven Anne en Ine van het Luchtkasteel in België in hun nieuwsbrief van vorig jaar. Het kasteel herbergt kapellen, hallen, gangen en ruime hoge kamers. Maar er zijn ook kleine kamertjes. En piepkleine kamertjes. Zo'n piepklein kamertje is de badkamer van de conciërgewoning.

De oude muur had zijn beste tijd gehad en niets was in staat de steeds opnieuw oprukkende zwart uitslaande schimmel te stuiten. De wanden zijn toen van leem gemaakt. Dat is vochtregulerend en kan dus niet met een waterdichte laag afgewerkt worden. Daarom heeft men voor de afwerking voor tadelact gekozen, een pleister die in Marokko vaak werd (wordt?) gebruikt voor spatwaterwanden. Het resultaat is wat vreemd maar wel mooi geworden. Informatie: info@luchtkasteel.be.

'Mozaïek'

Centraal Wonen op stand in Nijmegen

In Nijmegen is in september van 2004 het derde Centraal Wonen project opgeleverd. Een project van 44 woningen.

Op de bouwlocatie stonden oorspronkelijk twee oude kazernes, maar deze zijn nu herbestemd tot woningen, terwijl er rond deze kazernes een groot aantal woningen is bijgebouwd.

Oude idealen in een nieuw project
In deze nieuwbouw heeft Centraal Wonen Mozaïek een plaatsje gevonden. En het lijkt wel of er bij elk nieuw project weer iets nieuws wordt uitgevonden: in dit geval zijn de woningen gegroepeerd rond een dakterras, of misschien beter gezegd een houten dek of vlonder, boven een parkeergarage. Dat klinkt misschien wat functioneel, maar vanaf dit dek heeft men een prachtig uitzicht op het 'landgoed', dat wil zeggen op de parkachtige omgeving. En dat de aanwonenden zich thuis voelen, moge blijken uit het feit dat er naast de vele voordeuren die op het dek uitkomen door de bewoners allerlei tafels, bakjes, planten en andere persoonlijke attributen zijn geplaatst. En nog iets nieuws: het project is ruimtelijk opgenomen in een groter geheel, dat wil zeggen, de woningen rond het dek horen maar voor een deel bij het project. Met andere woorden; het dek is een gemeenschappelijke voorziening die centraal woners delen met hun buurtgenoten. Dat is niet alleen een architectendroom. Bewoners van het dek werken nauw met elkaar samen en zo zijn de bewoners van het project niet alleen visueel maar ook praktisch op en bij elkaar betrokken. En die betrokkenheid gaat op het moment zelfs verder dan het dek. Er wordt een groot feest voorbereid met een paar organisaties uit de aangrenzende buurt.

Oude idealen lijken in dit nieuwe project verwezenlijkt te worden: Centraal Wonen als katalysator van de buurt. Nieuw bij dit project is de mogelijkheid voor een bepaald aantal bewoners elders op het landgoed, om lid te worden van C.W. Mozaïek, met dezelfde rechten en plichten.

Individuele indelingen

Een ander oud idee was de invloed

van toekomstige bewoners op de indeling van hun woning. Ook daar heeft men werk van gemaakt. In de planfase heeft de woningbouwvereniging iedere toekomstige bewoner uitgenodigd om de eigen woning geheel opnieuw in te delen. Alleen de leidingkoker en de wc stonden vast. (En de dragende muren natuurlijk) Dat heeft heel wat varianten opgeleverd. En werk. Het is de vraag of de woningbouwvereniging nog eens aan zoiets begint. Voor sommige toekomstige bewoners was het trouwens ook moeilijk. Al die keuzen, dat valt niet mee, zeker als er geen adviseur, bijvoorbeeld een binnenhuisarchitect, bij het proces betrokken is. Voor anderen was het weer een uitdaging met muren en deuren te spelen in de tekeningen.

Doorsnede van de Nijmeegse bevolking

Nog een oud ideaal van Centraal Wonen dat hier actueel blijkt te zijn. Integratie van verschillende soorten huishoudens. Dat wil zeggen: ook van huishoudens met verschillende culturele achtergronden. Men heeft gestreefd naar een doorsnede van de Nijmeegse bevolking, en dat heeft geresulteerd in een bewonersgroep waarin ook mensen uit Suriname, Congo, Ghana, Eritrea, Soedan en Pakistan vertegenwoordigd zijn.

Hoe is het allemaal zo gekomen

Ongeveer 10 jaar geleden is woningbouwvereniging 'Standvast Wonen' benaderd door centraal woners van een ander, ouder project in Nijmegen, namelijk de 'Kastanjehof'. Dit heeft ertoe geleid dat Centraal Wonen werd opgenomen in het programma van eisen voor de prijsvraag voor de ontwikkeling van het kazerneterrein waar nu gebouwd is. Een proces waarin bleek dat wethouder Paul Depla Centraal

Wonen een warm hart toedroeg. In het winnende plan, van architectenbureau Joop Slangen, was dan ook een plekje voor Centraal Wonen ingeruimd.

Activiteiten!

En nu staat het er, een project van 44 woningen met een projectruimte van 160 m². Er worden plannen gemaakt om samen met buurtbewoners het park waar men op uitkijkt, in te richten en er is een werkgroep 'toewijzing' in ontwikkeling die ernaar streeft dat toekomstige bewoners zichzelf selecteren. Een andere werkgroep maakt plannen voor de inrichting van het gemeenschappelijke dakterras. Dan is er een werkgroep 'fondsenwerving' en een werkgroep 'gezamenlijke inkoop' die zorgt voor kortingen bij de gezamenlijke aankoop van grote dingen als vloeren of meubelen.

En om het feesten niet te verleren is er een feestcommissie die een zogenaamd sterrenbeelden carroussel op touw heeft gezet: elke maand wordt de verjaardag van alle bewoners met een bepaald sterrenbeeld gevierd. Na het feest organiseert de groep jarigen die zojuist aan de beurt is geweest het feest voor de volgende groep. Het is maar een idee! Dan dienen zich ook nog spontane acties aan vooral door bewoners individueel. Zoals een spontane veegactie waarbij aanwonenden samen met centraal woners het gemeenschappelijke dek hebben aangeveegd.

Het is duidelijk, uw verslaggever kwam, veel later dan gepland, wat aangeslagen thuis. In zijn eigen project, waar het opeens erg saai leek...

Wie meer wil weten, in het gesprek dat ik voerde met de voorzitter Gonnie Lamers en de penningmeester Wim Hamersma, kwam nog veel meer ter sprake. Onder andere de speciale koopvorm, het zogenaamde Maatschappelijk Gebonden Eigendom. Wat te taai voor een eerste kennismaking met het project, maar interessant voor wie niet al te duur wil kopen (en invloed uitoefenen op de indeling van de woning). Wie meer informatie wil kan mailen naar johan@nw.nl, naar wimhamersma@hotmail.com, of naar de redactie van Gewoon Anders, via info@lvcw.nl. Je kunt ook bellen naar Gonnie: 024-3542121 of Wim: 024-3560583.

FK

Verwezenlijken idealen thema bij ALV in Zaandam

Dat er in Zaandam een centraal-wonenproject bestaat is nog niet zo lang bekend in de vereniging. Sinds vorig jaar bezoeken wij met regelmaat de vergaderingen. Wij, dat zijn vertegenwoordigers van de twee kleine woongroepjes CW 1 en CW 2-Zaandam, die eigenlijk tot dusver wat betreft de vereniging een slapend bestaan leidden.

Het project werd eind 1985 gehuisvest in een gebouw in Zaandam-zuid waar ook andere woningen van ZVH (de woningbouwvereniging) in zaten. Aan beide kanten van het getrapte gebouwde appartementencomplexje is een kleine woongroep van vijf woningen gehuisvest. De oprichters van CW1 waren de eerste initiatiefnemers en kregen daardoor meer mogelijkheden om de realisering van het project aan hun wensen te laten aanpassen (logeerkamer, houtkachel, moestuin enz.). Door veel belangstelling (toen nog!) werd ook een tweede woongroep aan de andere kant van het gebouw gestart, aanvankelijk met een centrale ruimte die was ontworpen als gewone woning, zodat die teruggebouwd kon worden bij eventuele mislukking.

Bijna twintig jaar en vele mutaties in beide groepen later leeft het centraal-wonenidee niet bij iedereen meer even sterk, zoals dat ook op andere plaatsen het geval is. Dan merk je wel de kwetsbaarheid van het feit dat wij heel klein zijn als project. Momenteel zijn er aan beide kanten maar een paar mensen die actief zijn, anderen houden zich afzijdig. Sinds vorig jaar hebben wij enkele vergaderingen van de landelijke vereniging bezocht, om onszelf en Zaandam op de kaart te zetten en onszelf te activeren met wat nieuwe impulsen.

Zo werd het initiatief genomen om op 7 november de landelijke vergadering in Zaandam te houden. Vantevoren werd hier vanwege de ruimte en het organiseren (bedenken van thema en praktische dingen) nogal tegenaan

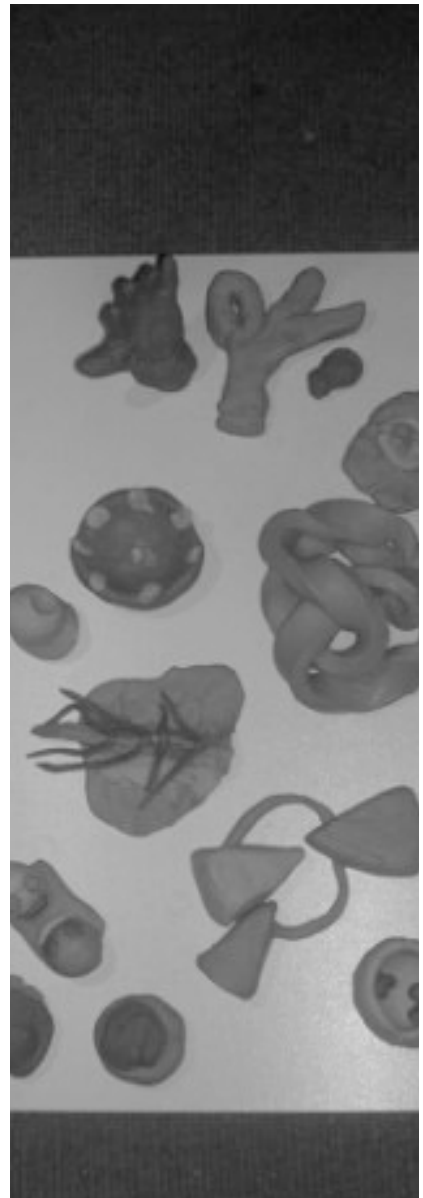
gekeken, maar met de aanmoedigen en steun van het landelijk bestuur is het al met al toch nog een geslaagde middag geworden en waren wij heel blij met die landelijke belangstelling.

Een (zeer) beperkt voorbereidingsgroepje ging aan het werk en kwam tot het idee voor een thema: Je idealen verwezenlijken. Mooi thema, maar hoe verwezenlijk je dat in de praktijk? Gekozen werd voor een opzet waarbij de groep werd verdeeld in kleinere groepjes. Stiekum had Mira (initiatiefneemster) een pakketje klei gekocht, maar dat kwam pas aan het eind tevoorschijn. Eerst moesten de deelnemers worden gekneet. Hiervoor werd onder meer muziek gebruikt. De middag was ingebed in een muzikaal jasje: een lied aan het begin en een stukje muziek aan het eind.

Na een korte inleiding door Ina Bos, een van de oudste bewoners van het eerste uur, over de totstandkoming en beginperiode van het project in vergelijking met de huidige situatie, begon de discussie in kleinere groepjes over het thema. In groepje 1 werd ieder eerst gevraagd wat de idealen waren en wat daarvan verwezenlijkt is. Duidelijk werd dat het perspectief van ieder heel verschillend is. Aan de orde kwamen onderwerpen als: praktisch samenzijn, mensen ontmoeten als in een soort dorp, samenleven is goed voor de ontwikkeling van kinderen (vooral bij alleenstaande ouders), je eigen familie creëren, diverse kwaliteiten benutten (van luisterend oor tot repareren wasmachine). Maar in de praktijk is delen vaak moeilijk, door bijvoorbeeld het

materiele dat voorrang krijgt (appartement mag niet te klein zijn), kloof tussen oude en nieuwe bewoners en opnieuw bereiken van samenhang na mutaties. Individualisme, samenhangend met de tijdgeest, werd alom gezien als een belemmerende factor om onze idealen gestalte te geven.

In groepje 2 kwam vooral ieders verscheidenheid aan woonsituaties naar voren, waarbij vooral vaak wordt uitgegaan van het eigen ideaalbeeld van een woongroep en minder van een (idealistische) doelstelling van het hele huis. Concreet mondde een en ander uit in een lijstje met punten om te werken aan verbetering, waarop onder meer de volgende onderwerpen voorkwamen: hoe gaan bewoners met elkaar om (verwachtingen naar elkaar), nemen ze wel of niet gezamenlijk deel aan activiteiten en het bekende discussiepunt: is de tv storend in de groepsruimte of juist bindend.

Gemeld werd dat in de oprichtingsfase van het nieuwe project in Nijmegen wel wordt gekeken naar het grotere geheel. Zo is op verzoek van de gemeente een vergelijking gemaakt tussen de samenstelling van de groep en van de Nijmeegse bevolking (zitten er in de woongroepen relatief net zoveel allochtonen, mannen en vrouwen en dergelijke). Als conclusies werden genoemd: We zijn eigenlijk niet meer zo gewend om in idealen te denken; Idealen zijn waardevol maar mogen niet te dwingend zijn.

In groepje 3 werd gesteld dat het ideaal niet alleen bestaat uit het delen van praktische zaken en gezelligheid, maar gaandeweg ook gestalte krijgt in eigen groei en ontwikkeling binnen c.w. Vooral benadrukt werd het belang van het overleg bij opgroeiende kinderen in de groep. De idealen werden in dit groepje door een aantal mensen vertaald in verwachtingen, die lang niet altijd

uitkomen op de manier die je in het begin voorstelt. Het verschil tussen de beginsituatie en later kan onder meer bepaald worden door golfbewegingen en bijgestelde verwachtingen. Als je je terugtrekt bij conflicten en dergelijke situaties (een neiging die nog wel eens wil voorkomen) gebeurt er niets meer. Het beter omgaan met de eigen verantwoordelijkheid en bijstellen van verwachtingen kan een oplossing zijn. De bemiddelende rol van oudere bewoners kan hierbij aan de oplossing bijdragen.

Het is belangrijk duidelijk te zijn bij de werving van nieuwe bewoners en bewuste keuzes te maken uit de wachtlijsten met belangstellenden, om met elkaar ook later toch positief te blijven over het centraal-wonen-ideaal.

Na het 'plenair terugkoppelen' werd ieder uitgenodigd om het besproken ideaal concreet vorm te geven in een kunstwerkje van gekleurde boetseerlei. Ook hierbij waren de

uitkomsten zeer verschillend. Deze individuele expressievorm liet zien dat idealen binnenin weldegelijk nog leven en soms op zeer creatieve wijze naar buiten kunnen komen.

Tussen en na al dit gepraat was er natuurlijk de catering. Zowel lunch als avondmaaltijd werden verzorgd door Walter van CW2, met als specialiteit overheerlijke vissoep en (vegetarische) lasagna.

Mira Jongejan

De Oranjerie eindelijk bewoond.

Na een 14 jaar durende worsteling met de instanties is het op 4 september 2004 eindelijk zo ver dat het Leidse milieuvriendelijk woonproject de Oranjerie feestelijk geopend kan worden.

De Oranjerie ligt net buiten de singels en vlakbij het centraal station op een binnenterrein, ingesloten door de Maredijk, de Aloëlaan, de Marislaan en de Rijnsburgersingel. Er zijn twee bouwblokken. In het ene, aan de Aloëlaan, zijn 5 appartementen met een gemeenschappelijk huiskamer en tuin. Ze worden bewoond door een woongroep. Het andere deel ligt aan de Oranjerie en bestaat uit een middenblok met 7 appartementen en gemeenschappelijk ruimten, met aan weerszijden 6 eengezinswoningen. Achter de westelijke vleugel is een gemeenschappelijke tuin. De Oranjerie is in de eerste plaats een milieuvriendelijk project. Daarnaast zijn er ook gemeenschappelijke ruimten en voorzieningen en wonen er verschillende oud CW-ers. De volhouders hebben er wel grijze haren van gekregen.

Het begin

Als op 21 december 1989 in Leiden een aantal vrienden en bekenden een projectgroep oprichten voor een milieuvriendelijk woonproject, vermoedt niemand hoe lang de realisatie zal gaan duren. Ook in 1980 was er een initiatiefgroep voor een milieuvriendelijk project maar dat heeft niet tot resultaat geleid. De groep MWL kruipt om praktische redenen onder de paraplu van de toenmalige vereniging Centraal Wonen Leiden en Omstreken (CWLO). Deze vereniging heeft veel ervaring met ondersteunen van CWprojecten waar een belangrijke inbreng van de bewoners voorop staat.

De eerste 7 magere jaren

Samen met gemeenteambtenaren zoekt de groep van 30 geïnteresseerden naar bouwlocaties. Dat wil niet erg vlotten. De groep is niet tevreden over de medewerking

Uit de profielschetsen 1990 en 1991 van de Projectgroep Milieuvriendelijk Wonen Leiden:

"Doelstelling van de Projectgroep Milieuvriendelijk Wonen Leiden is het realiseren van een woon- (en werk)project in de stad Leiden, waarbij de milieubelasting en gezondheidsschade door wonen in de stad zoveel mogelijk worden beperkt. De bebouwing en de inpassing van de bebouwing in de omgeving scheppen de voorwaarden voor een gezond verblijf en voor milieusparend gedrag. Het milieu dat hier wordt beschouwd, beperkt zich niet tot de directe omgeving, maar moet (ook) mondiaal worden opgevat."

"Een aantrekkelijke omgeving wordt bereikt door een goede inpassing binnen bestaande gebouwen en natuurlijke structuren en zo mogelijk het verrijken daarvan. Het vele groen zal het visitekaartje worden van het project. Door ter plekke bewust om te gaan met bodem, water, energie, bouwmaterialen en afval zal het milieu in brede zin worden gespaard. De overtuiging bestaat dat samenwerking méér voorzieningen oplevert die milieubewust wonen mogelijk maken, dan het geval zou zijn als ieder huishouden zich afzonderlijk zou inspannen."

van de gemeenteambtenaren. De wethouder Volkshuisvesting zegt wel zijn medewerking toe, maar dat er gebeurt niets. In 1993 komt woningbouwstichting Ons Doel in beeld als projectontwikkelaar. Begin 1995 is dan eindelijk de aankoop van het grootste deel van het Oranjerieterrein rond. Hoewel er een woonbestemming vastligt hebben omwonenden er inmiddels een primitief dierenweidje gemaakt. Architect Frits Wirix presenteert onder grote belangstelling een afstudeerontwerp voor ecowoningen op de hele locatie. De belangstelling is flink groter dan het aantal woningen dat gebouwd kan worden. Een eerste prijsindicatie is in 1996: huur voor een 3 kamer appartement ca. f 750,- gaan bedragen, eengezins(koop)woningen zullen tussen de fl. 200.000 en fl. 300.000 gaan kosten.

De 7 vette jaren breken aan

De door de groep uitgekozen architect - Tjerk Rijenga van BEAR - presenteert in 1996 de eerste ontwerpschetsen. De aanstaande bewoners hebben nog veel inbreng in de plannen. De architect werkt dat verder uit. De projectgroep wordt een echte bewonersvereniging: "de Oranjerie" naar een vroegere tuinderij op die plek. De werkgroepen storten zich met hernieuwde energie op al het uitzoekwerk dat nog moet gebeuren. Ons Doel meldt het project Oranjerie aan als kandidaat voorbeeldproject DuBo (Duurzaam Bouwen). Eind 1997 wordt met het energiebedrijf de subsidieaanvraag ingediend voor het zonnedak (waarmee zonlicht omgezet wordt in elektriciteit). Daarna krijgen de leden de eerste ontwerpschetsen voor de woningen ter beoordeling en in een speciale bijeenkomst bekijken ze in

welk huis ze het liefst zouden wonen. Belangrijke zaken waar de vereniging zich nu over moet gaan buigen zijn de keuze van de bouwmaterialen, de verwarming en ventilatie, het watersysteem, mengvormen tussen kopen en huren, de multifunctionele centrale ruimte en de tuin. In juni 1999 wordt dan eindelijk de bouwvergunningaanvraag ingediend, bijna 10 jaar na het eerste initiatief. Het definitief ontwerp wordt meteen daarna in een ledenvergadering gepresenteerd.

Op 1 juli 1999 is er een wijkinformatieavond over het bouwplan. De buurt heeft veel bezwaren tegen bebouwing van hun weidje. De Welstandscommissie zet een aanvankelijke positieve beoordeling van het bouwplan vervolgens om in een afwijzing. In 1999 wordt een gewijzigd bouwplan opnieuw afgekeurd. Zo staat de groep bij haar 10-jarig bestaan nog steeds met lege handen. Om alle zorgen even opzij te zetten viert de bewonersgroep in maart 2000 met een gezellige borrel het feit dat ze ruim 10 jaar geleden werd opgericht. Maar dan komt de gemeente met nieuwe eisen voor het parkeren. De vereniging vliegt hoog in de gordijnen. Ze schrijft een boze brief aan de gemeente en zoekt steun en advies bij o.a. de raadsfracties. Medio 2000 keurt de Welstandscommissie het gewijzigde plan eindelijk goed. Dan blijkt de verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten niet af te komen. Pas na acties vanuit de bewonersvereniging richting verantwoordelijke gedeputeerde komt

het in orde. In januari 2001 meldt Ons Doel dat de kooprijzen van de 12 eengezinswoningen komen te liggen tussen fl. 435.000 en fl. 510.000, die van de 12 appartementen tussen fl. 340.000 en 387.000, zo'n 70% duurder dan in 1996. De woningbehoefte van de groep is dan: 13 koopwoningen, 6 sociale huurwoningen en 5 woningen met m.g.e. (Maatschappelijk gebonden eigendom)

De Bouwvergunning

Als in mei 2001 de gemeente dan eindelijk de bouwvergunning verleent lopen er nog allerlei bezwaarprocedures, de financiering is nog niet rond en de bodem moet nog gesaneerd worden. Na de prijsonderhandelingen met de aannemer zijn enkele milieumaatregelen voor ons van de baan. Er blijft nog een flink tekort op de begroting van Ons Doel, waardoor de realisatie van de huurwoningen en maatschappelijk gebonden eigendom (m.g.e.) in gevaar komt en een aantal leden na vele jaren van actieve betrokkenheid uit de boot te vallen. In mei 2002 zijn de definitieve kooprijzen bekend, die vallen weer flink hoger uit dan de voorlopige opgave van enkele maanden eerder. Er blijven nu nog maar 3 huurwoningen over. Vele oudgedienden moeten in dit stadium met spijt afhaken.

Op 7 oktober 2002 grote vreugde: ruim 12 _jaar na het eerste initiatief start de bouw. De energiewerkgroep verkent de markt om een afnemer

voor de zonnestroom te vinden. De bewoners gebruiken de bouwperiode om afspraken te maken, onder andere over de inrichting van de gemeenschappelijke ruimten en de tuin.

En dan toch wonen!

Medio september 2003 is het dan zover: de eerste woningen worden opgeleverd, maar met hele waslijsten aan opleveringsgebreken. De afhandeling van de gebreken duurt erg lang en leidt opnieuw tot irritaties. Maar kerstmis en Oud & Nieuw 2003 worden met elkaar in de gemeenschappelijke ruimten gevierd! Na de laatste opleveringen en het vertrek van de bouwers kan de gemeente het modderige openbare middengebied gaan opknappen. De gemeenschappelijke tuin moet wachten omdat er toch nog asbest wordt gevonden. Dat duurt nog een paar maanden. De laatste buurtbezwaren zijn inmiddels afgewezen, waarmee de tijd is aangebroken om de relaties tussen de oude en nieuwe buurtbewoners te normaliseren. Dat gaat zeker lukken..

Na 14 jaar duwen en trekken kunnen de bewoners nu eindelijk genieten van hun nieuwe woonplek. Het is een prachtig duurzaam inbreidingsproject geworden, met volop licht, rust en ruimte, een gezond binnenmilieu en fijne burens, vlakbij de binnenstad en het station. Wat wil een stedeling nog meer?

27 september 2004
Bert Dijkman

Internationale Veteraan

In elk nummer laten we graag iemand aan het woord die al tientallen jaren met Centraal Wonen bezig is. We noemen dat 'de veteraan'. Zoals Peter Bakker, die op dit moment ook bestuurslid is van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen en zich al vanaf '87/'88 met de landelijke vereniging bemoeit. De redactie heeft aan Peter gevraagd om zijn eigen verhaal als bestuurslid in GA nr. 91, aan te vullen om 'de veteraan' in nummer 93 te kunnen zijn.

Dus

Ik ben op het platteland van Noord-Holland opgegroeid, maar woon intussen al veel langer in steden en onder de grote rivieren. Begin zeventig woonde ik, in Nijmegen, in mijn eerste woongroep. Daarop volgde nog twee woongroepen (in Den Bosch en in Eindhoven), met tussendoor soms alleen wonen en vanaf eind 1983 woon ik CW Lismortel in het uiterste noorden van Eindhoven.

Ik mis hier wel eens het intensieve van een woongroep, zoals ik die heb meegemaakt, maar van de andere kant bevalt het me ook dat ik hier met veel meer mensen (waaronder ook kinderen) te maken heb en dat ik me hier makkelijker even kan terugtrekken dan in die woongroepen is belangrijk om het over zo'n lange periode goed te houden.

Het soort werk dat ik doe heet tegenwoordig ICT (informatie- en communicatie technologie). Ik werk dus met computers en vooral wat daarmee kan worden gedaan. En dan weer vooral met gekoppelde computers: komputernetwerken, websites, databases.

Het nut van ICT zit voor mij in informatie-beschikbaarheid en vergrote mogelijkheid tot communicatie. Maar ik in dit vakgebied terecht gekomen omdat ik vind het gewoon lekker om met techniek bezig te zijn (eerst elektronika, nu dus ICT):

geconcentreerd dingen uitproberen, kijken of en hoe iets kan worden gedaan, daar kan ik erg in op gaan. In 1984 had ik mijn eerste 'home'-computer.

Van er mee spelen en al meer uitproberen leidde dat eind 1993 tot een eigen (eenpersoons)bedrijf. Ik werk sinds zeven jaar alleen voor organisaties die iets 'zinnigs' nastreven, iets doen aan een 'betere wereld' (milieu, mensenrechten, e.d.). Mijn bescheiden bijdrage aan ... Bij mijn onbetaalde werk kies ik onder dezelfde noemer mijn 'klanten', zoals het cw projekt waar ik woon, de LVCW, GroenLinks Eindhoven. Bij veel van dat werk speelt ICT weer een rol.

Naast mijn werk heb ik meer interesses dan tijd: mensen (inklusief mezelf), relaties tussen mensen (inklusief mijn eigen relaties), politiek (wat uiteindelijk ook om relaties tussen mensen gaat)

Daarnaast interesseer ik me voor veel wetenschappen, voor muziek (vooral de meer experimentele popmuziek: luisteren en als ik de kans krijg op swingen, en sinds kort heb ik een prachtig klinkende country gitaar om mee te pielen: ik kan er nog niet veel mee, maar het klinkt mooi ;-), lezen, film, reizen (helaas doe ik dat niet veel), 'zware' gesprekken voeren, plezier hebben, natuur, t.v. kijken (is eigenlijk te verslavend voor me), een enkele keer wandelen of (race)fietsen.

Centraal wonen (gemeenschappelijk, groepswonen), is voor mij, naast een heel prettige woonwijze (veel persoonlijke banden, zowel met volwassen als kinderen, op loopafstand), een broedplaats voor echte democratie.

Met echte democratie bedoel ik: zelf meedenken, meebeslissen en verantwoordelijkheid nemen over de dingen waar je bij betrokken bent, waar je je bij betrokken voelt.

Voor de LVCW, voor centraal/gemeenschappelijk wonen, vind ik het belangrijk dat er meer onderlinge samenhang ontstaat: meer en intensievere contacten tussen de projekten en vooral meer en intensievere contacten tussen projektbewoners.

Kontakten met bewoners van andere projekten kan heel stimulerend en inspirerend werken, weet ik uit eigen ervaring. Op LVCW-bijeenkomsten en

“sinds kort heb ik een prachtig klinkende country gitaar om mee te pielen: ik kan er nog niet veel mee, maar het klinkt mooi ;-)”

bij andere ontmoetingen realiseer ik me steeds opnieuw hoe bijzonder dit wonen wel is.

Daarnaast doe ik nieuwe ideeën op, hoor van interessante initiatieven. Of van andere benaderingen van zaken die ook in mijn projekt spelen. Waardoor iets wat een beetje stil stond, zich weer verder kan ontwikkelen.

In CW Lismortel hebben we bijvoorbeeld sinds 1996 een deelauto-vereniging. Het idee doorvoor deed ik bij CW Apeldoorn op. Ik schreef erover in ons projektblad, enz.

Centraal wonen, gemeenschappelijk wonen, is niet alleen als iets dat je al hebt, maar ook als iets dat zich ontwikkelt, een voortgaand experiment zeg maar.

Met het huidige bestuur, en de mensen daaromheen, wil ik tot meer initiatieven komen die tot meer inspirerende contacten binnen de vereniging (en binnen de federatie) leiden.

De werkgroependag is er al een van. En wat denk je van centraal wonen fietstocht in een lang weekend? Fietsen van projekt naar projekten. CW-ers die niet mee-fietsen staan klaar met koffie, thee, slaapplekken, een lunch of een maaltijd. De bar is open (eh, 's avonds)

“ Centraal wonen, gemeenschappelijk wonen, is niet alleen als iets dat je al hebt, maar ook als iets dat zich ontwikkelt, een voortgaand experiment zeg maar ”

En verder: van meer onderlinge contact en samenhang hoop en verwacht ik dat het een grotere betrokkenheid bij de LVCW zelf oplevert. Oftwel: meer mensen om mee samen te werken.

Peter Bakker
peter@antenna.nl
<http://peter.bakker.name>

(23 mei 2005 - Bericht van Omslag, Werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling)

P E R S B E R I C H T

Zonnepanelen onthuld en Servicepunt in gebruik!

Eindhoven, 23 mei 2005 -

Honderden belangstellenden bezochten op 22 mei de feestelijke Open Dag bij Omslag, Werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling, in Eindhoven. Thema van de dag was 'Anders Wonen - Anders Leven'. Aanleiding was de ingebruikstelling van het landelijk Servicepunt Anders Wonen Anders Leven: een informatiepunt voor mensen die op zoek zijn naar 'andere' vormen van wonen: duurzaam, gemeenschappelijk en/of collectief. Vanaf 23 mei kunnen bezoekers er elke maandag- en vrijdagmiddag van 14:00-17:00 uur terecht.

Servicepunt Anders Wonen Anders Leven

Het Servicepunt bestaat uit twee onderdelen: een uitgebreide website <http://www.omslag.nl/wonen> en een informatiepunt in de bibliotheek van Omslag in Eindhoven. Het servicepunt bevat informatie over uiteenlopende vormen van 'anders' wonen en leven, met de nadruk op gemeenschappelijkheid, ecologie en zelfbeheer. Daarbij valt ondermeer te denken aan woongroepen, woonwerkprojecten, leefgemeenschappen, Centraal Wonen, groepswonen van ouderen, eco-wijken en -dorpen, kraken en mobiel wonen. De informatie is aangevuld met voorbeelden van duurzaam (ver)bouwen, meewerk- en meeleefplekken, raadgevers en adviseurs, ecologisch leven en kritisch consumeren. Ook verwante ontwikkelingen in andere landen, zoals eco-villages en co-housing, krijgen volop aandacht.

De website is al vanaf 1 maart 2005 operationeel en werd enthousiast ontvangen. Het bezoekers-informatiepunt werd op 22 mei in gebruik genomen. Wie vooraf thuis wil kijken welke boeken en bladen er zoal in het servicepunt aanwezig zijn, kan via de website de database van de bibliotheek raadplegen.

Zonnepanelen voor Omslag!

Tijdens de Open Dag onthulden de oudste en de jongste aanwezige donateur van Omslag (resp. 85 en 1,5 jaar) de zonnepanelen op het dak van een nieuw gebouwde pergola in de tuin. De panelen werden zichtbaar na het verwijderen van een groot spandoek met de teksten 'Atoomenergie? Nee Bedankt!' en 'Don't nuke the climate'. Het netgekoppelde zonne-energiesysteem bestaat uit vier multikristallijne zonnepanelen, elk met een vermogen van 160 wattpiek per jaar. De opgewekte stroom wordt teruggeleverd aan het stroomnet. Op een display is de opgewekte zonne-energie direct af te lezen, evenals de daarmee bespaarde CO2-uitstoot. De zonnepanelen werden bekostigd door honderden donateurs van Omslag, die daarvoor bijdragen overmaakten in het Zonefonds. Dit fonds stelde Omslag in 2004 in ter gelegenheid van zijn tienjarig bestaan.

Omslag, Werkplaats voor duurzame Ontwikkeling is gevestigd aan de Hoogstraat 301a in Eindhoven.

Een foto-impressie van de Open Dag, gemaakt door Boyd Noorda, staat op <http://www.ddh.nl/duurzaam/nieuws/2005/omsлаг2205/>

- Meer informatie bij Omslag: 040-2910295 (Dick Verheul, Marta Resink, Annemarie Opmeer). Of kijk op <http://www.omslag.nl>

- De website van het Servicepunt Anders Wonen Anders Leven is: <http://www.omslag.nl/wonen>

- Foto-impressie van de Open Dag op: <http://www.ddh.nl/duurzaam/nieuws/2005/omsлаг2205/>

-- Bericht verzonden door
Omslag Werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling
voor Omslag, Werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling

Woongemeenschappen in Scandinavië

(4) – Noorwegen

Na de turbulente jaren van de Vikingen, zo'n duizend jaar geleden, werd Noorwegen geleidelijk door Europa overheerst. Het was niet langer een onafhankelijk land, de Zwarte Dood sloeg toe en de bevolking verminderde met 50 – 70%. Grote delen van het land waren totaal ontvolkt. Gedurende de 16e, 17e en 18e eeuw herstelde het land zich langzaam, hoofdzakelijk door onafhankelijke boerenfamilies die in hun eigen onderhoud voorzagen. Er was ruimte voor iedereen, stabiliteit en zekerheid, en de combinatie van een traditie van vrijheid en isolement verhinderde dat er dorpen, feudalisme of een aristocratie ontstonden. Wat de exacte oorzaak ook is, ook nu zijn er geen dorpen zoals we die in Europa kennen. Noorwegen is een groot land, 324.000 km², heeft slechts 4.5 miljoen inwoners en bestaat grotendeels uit kale bergen en dichte bossen.

In Scandinavië vindt men de Noren eenzaam, eenzellig en verlegen. Noorwegen is niet een land met een vruchtbare bodem voor het ontstaan van collectieven, woongemeenschappen of ecodorpen. Toch is er een traditie van democratische coöperaties, van vis-coöperaties met een enkele boot, met kapiteins en leiders die door de leden worden gekozen, tot inkoop-, verkoop- en voedingsproductie-coöperaties op het platteland.

Omstreeks 1880 heeft de Bohémien Beweging het idee van wooncollectieven besproken, maar er is niets van terecht gekomen. Later, in de jaren 1920, heeft een communistische organisatie, Mot Dag, woongemeenschappen opgericht die een paar jaar bestaan hebben. Deze lijken niet van invloed te zijn geweest op de wooncoöperaties of woongroepen van tegenwoordig.

Sinds de Tweede Wereldoorlog is er een sterke groei van wooncoöperaties, vooral in de steden, en dat breidde zich uit met de vlucht van het platteland in de tweede helft van de 20e eeuw. Dit heeft niet geleid tot collectieve woonvormen, en heden ten dage heeft men zelfs in de kleine ecodorpensector het gevoel dat iedere persoon of kerngezin op zich

zelf moet kunnen wonen.

De alternatieve maatschappij

In de jaren 60 en 70 liet de alternatieve cultuur in Europa en Amerika ook Noorwegen niet onberoerd. In de grote steden werden een paar panden gekraakt en er ontstond een alternatieve cultuur. In begin jaren 70 kochten een groep ex-studenten en activisten de oude pastorie op Karlsoy, toen een onbewoond eiland ten Noorden van Tromsø. De pastorie werd een commune. Sommigen wilden op het eiland blijven wonen, kochten boerderijtjes op om een zelfstandig leven te leiden met kleine bedrijven. Het eiland groeide en bloeide, de school en de dorpswinkel gingen weer open en er ontstond een bloeiende gemeenschap van onafhankelijke gezinnen.

Ergens anders in Noorwegen verschenen in 1969 landbouw-communes. De eerste was Sellenraa in Farsund, een commune die het boeren combineerde met een vrije school. Midden jaren 70 waren er meer dan 25 landbouw-communes, de meeste geïnspireerd door de Amerikaanse hippie-cultuur, anarchistisch, biologisch-dynamisch en andere culturele activiteiten. De

provincie Vest Agder in het zuiden was het actiefst. Daar werden twaalf oude boerderijen in communes veranders. De grootste waren Royland, Log-Skraneffell en Holmen Gard, alle met 10 – 15 bewoners. Op Midzomerfestivals kwamen er wel 100 mensen bijeen.

Holmen Gard, kenmerkend voor deze communes, bestond van 1974 tot 1980. Het had een eigen uitgeverij en postorder boekhandel, ze gaven trainingen aan jonge mensen die organisch boeren wilden leren en ze waren actief betrokken bij de lokale en landelijke milieubescherming. Behalve dat ze zelfvoorzienend waren met groenten, vlees, eieren en honing recyclede ze materialen, stoffen, apparatuur en meubelen van het plaatselijke afval. Hun belangrijkste inspiratiebron was de Amerikaanse commune Twin Oaks en ook de Noorse activistengroep FIVH (De Toekomst in Onze Handen). In Holmen Gard werden met de hulp van studenten van het Architectuur College in Oslo plannen gemaakt om het eerste ecodorp in Noorwegen op te richten, met woningen voor 60 mensen. De mensen die erbij betrokken waren konden echter het benodigde geld niet bij elkaar krijgen. In 1980 werd Holmen Gard opgeheven, omdat de nieuwe eigenaren de huur niet meer konden betalen.

In de jaren 80 waren de meeste andere communes ook opgeheven. Thans is er weinig bekend over landbouw-communes die nog actief zijn.

De laatste dertig jaar zijn een aantal collectieve woonvormen ontstaan en weer opgeheven. Niet veel, maar zij lieten een ontwikkeling zien naar een meer individualistische manier van wonen. De belangrijkste bijdrage was waarschijnlijk dat het idee van een woongemeenschap op de alternatieve agenda werd gezet. Men kon parttime boer worden of wonen op een boerderij zonder het boerenwerk te doen. Dit wordt nu ook gestimuleerd door

plattelandsgemeenten die ontvolkt raken. Fyresdal in Telemarken heeft een boerderij hiervoor bestemd, maar er zijn moeilijkheden met het Ministerie van Landbouw, die niet wil dat boerenbedrijven verkaveld worden.

Camphill gemeenschappen

De Camphill gemeenschappen domineren de Noorse woongemeenschaps-scene, maar zij willen zich distantiëren van New Age en andere alternatieve groepen. De antroposofische Camphill scholen begonnen met verstandig

bekwaamheden hebben dan anderen. In de wereld van Camphill draagt ieder zijn of haar steentje bij en voelt zich nuttig. Men streeft naar een gemeenschappelijke economie, een flexibele gelijkheid in de sociale sfeer en men probeert een spirituele wereldvisie in het dagelijkse leven te integreren.

De Kilden Groep

In de tweede helft van de jaren 90 kwam de Kilden groep op, geïnspireerd door de Findhorn gemeenschap, waar begin jaren 90 het Global Ecovillage Network was gevormd. Een aantal terreinen werd

Noors Ecovillage Network

Voor de oprichting van een netwerk van eco-dorpen heeft men in 2002 in Solborg Camphill een vergadering belegd, waar van de 20 uitgenodigde contacten er 10 aanwezig waren. De groep was breed samengesteld, van een familie-boerderij die haar mogelijkheden wilde uitbreiden door meer mensen erbij te vragen, tot grootse projecten van internationale vrede en duurzaamheid. De eerdergenoemde gemeente Fyresdal was ook aanwezig. Die zochten meer mensen die wilden verhuizen naar

gehandicapte kinderen en later ontwikkelde men gemeenschappen waar volwassenen naast andere mensen konden werken. In de hele wereld zijn er nu ongeveer 100 Camphill gemeenschappen in 20 landen. Noorwegen heeft met zes 'dorpen' en ongeveer 350 mensen een van de financieel sterkste Camphill groepen. Ze zijn goed georganiseerd en ressorteren direct onder het departement dat over gehandicapten gaat.

De bedrijven en tuinen van Camphill-dorpen zijn meestal biodynamisch, zij produceren voedsel van de hoogste kwaliteit en hebben zorg voor bodem en dieren. Organisch afval wordt gecomposteerd. Paardenvervoer is heel gewoon, efficiënt en goedkoop op dorpsniveau. In Engeland heeft men gepioneerd met afvalwater, met gebruik van vijvers, rietbedden en kleine watervallen. In de Noorse dorpen is het nu standaard. De gebouwen zijn meestal van natuurlijke materialen gemaakt en men vermijdt het gebruik van gif en van plastic zoveel mogelijk. Men voorziet grotendeels in eigen onderhoud. Er is geen geld in omloop en het werk beschouwt men als iets dat men gratis aan de gemeenschap geeft, met de wetenschap dat sommige mensen meer

onderzocht, maar Kilden werd door twee factoren belemmerd. Ten eerste woonden de meeste actieve leden in of bij Oslo en zij wilden niet verder dan een of twee uur van de stad verhuizen. Dat betekende dat zij met hoge huizenprijzen en strikte regelgeving te maken kregen. De tweede factor was dat de Noorse regelgeving niet is afgestemd op de eco-dorpen ideeën en dat deze moeilijk te begrijpen zijn voor projectontwikkelaars.

Wat Kilden wel bereikte was een levendige alternatieve cultuur in een kleine maar sterke groep, met seizoensrituelen, een ruilhandelgroep die LETS praktiseert, een groep die natuurvoeding groot inkoop en bepaalde methoden van communicatie en conflictoplossing. Dit maakte dat het idee van een eco-dorp op de alternatieve agenda kwam.

Toen tenslotte een aardige locatie in Hurdal werd gevonden leek de weg naar succes open. Eind 2002 woonden er ongeveer 15 mensen in Hurdal, de eerste huizen werden gebouwd, een eco-dorp met permacultuur, met een alternatieve economie en zoveel geschikte technologie als de lokale bronnen mogelijk maken, wordt opgericht.

een gebied waar de bevolking afneemt, bij voorkeur een groep vindingrijke zelfstandige eco-dorp

Noorwegen in de toekomst

Noorwegen is een land met een groot wildernis gebied, dat een kleine bevolking heeft en plattelandsgemeenten die achteruit gaan. Men is het eens over het behoud van het culturele landschap, over regeringssteun voor de plattelandssector en een traditie van zelfvoorziening op materieel en cultureel gebied. Er is een sterke sociale dienstsector, een genereuze welvaartsstaat, een grotendeels stabiele bevolking en een algemene bereidheid om nieuwe dingen te proberen. Kranten, televisie en radio hebben de laatste jaren een positief beeld gegeven van collectieven en eco-dorpen voor een betere toekomst. De mogelijkheden voor het bouwen van alternatieve woongemeenschappen is veelbelovend.

Tekst Jan Martin Bang (bewoner van Solborg Camphill), Vertaling en bewerking HT

foto Vallersund Gård

VERENIGINGSBURO LVCW

Korte Elisabethstraat 13
3511 JG Utrecht (Bezoek alleen na
afpraak)

tel.030 2612585

internet: www.lvcw.nl

e-mail: info@lvcw.nl

LVCW-netwerk bij: nieuws.antenna.nl

Leden kunnen toegang aanvragen bij
peter@antenna.nl

LIDMAATSCHAP

Projecten kunnen collectief lid worden van de LVCW voor 5,- per woning/wooneenheid per jaar. Iedere groeps-delnemer heeft dezelfde rechten als een individueel LVCW-lid. Het individuele lidmaatschap (incl. abonnement op "Gewoon Anders") kost 11.50 per jaar. Het Giro nummer van de LVCW is 2015796. Het lidmaatschap voor initiatief groepen kost 2,50 per huishouden. Startende groepen kunnen, voordat ze lid worden, een informatie pakket aanvragen.

Voor woongroepzoekende zijn er 'vakatures' in de projecten op de internetsite van de LVCW te vinden

BESTUUR

Federatie bestuur
Anna Dijkhuis Utrecht

Voorzitter
Flip Krabbendam Delft

Penningmeester
Gerard Koning Groningen

Hulp secretaresse
Hanneke Verdonk Purmerend

Federatie bestuur / Webmaster
Peter Bakker Eindhoven

secretaresse
Thea Bekkers Breda

WERKGROEPEN

Thema's & Landelijke vergaderingen:
(Coördinatie) LVCW deskundigen-netwerk
Angelique Hendriks (Amersfoort)
Herman Geerts (Tilburg)
Marion Goes (Rotterdam)
Peter Bakker (Eindhoven)
Werkgroepadres, Tourslaan 18, 4527 KC
Eindhoven

KIJK VOOR MEER INFORMATIE EN ADRESSEN

OP:

WWW.CENTRAALWONEN.NL

tevens is het verenigingsburo bemand op de eerste en derde maandagmiddag van de maand!

Consulenten van de LVCW

De LVCW kan Centraal Wonen groepen of projecten ondersteunen of begeleiden op een aantal gebieden:

-het groepsproces

kennismaking, organisatie, publiciteit, toelating en clustervorming

-de planvorming

opstellen programma van eisen, overleg met gemeente, woningbouwcorporatie en architect

-het bouwproces

overleg met woningbouwcorporatie en architect

-statuten

verenigingsstatuten en huishoudelijk reglement

-conflictbemiddeling

bemiddeling, arbitrage, verslaglegging, advies

-Beheer

de relatie tot de verhuurder die is vastgelegd in de samenwerkings- en in de beheerovereenkomst en de mogelijkheden van kopen en huren.

Hiervoor zijn consulenten beschikbaar. Groepen of initiatiefgroepen die begeleiding of ondersteuning wensen, kunnen op eigen initiatief contact opnemen met één van de consulenten.

Spelregels:

De eerste twee keer komt de consulent gratis. Alleen de reiskosten worden aan de groep berekend.

De volgende keren berekent de consulent 50,- euro per uur (plus reiskosten)

Voorwaarde is dat de groep die een beroep doet op de consulent, lid is van de LVCW, voor een periode van minstens 1 jaar.

Consulenten:

-Gerard Koning (statuten) 050-5412453 Groningen

-Flip Krabbendam (planvorming en bouwproces) 015-2573682 Delft

-Anna Dijkhuis (planvorming en groepsproces) 030-2239730 Utrecht

-Hanneke Verdonk (groepsproces) 0299-427726 Purmerend

-Miek Segers (conflictbemiddeling) 040-2426833 Eindhoven

-Herman Geerts (planvorming, bouwproces, beheer) 013-4551014 Tilburg

-Edward van der Drift (planvorming, bouwproces, beheer) 0320-235001 Lelystad

Meer informatie over:

-de Landelijke Vereniging Centraal Wonen (LVCW),

-aangesloten projecten en over woongroepenwinkjels en

-andere ondersteunende organisaties

Bezoek de website: lvcw.nl

Hier vind je informatie over wat de lvcw nog meer te bieden heeft. Hier vind je ook links naar verschillende aangesloten centraal wonen projecten, naar ondersteunende en naar verwante organisaties.

LOGEERNETWERK VOOR LVCW LEDEN

De aangeboden logeermogelijkheden zijn bedoeld voor inwoners van CW (en andere aanverwante woonprojecten) Willekeurige lezers van die blad die een goedkoop vakantie adresje zoeken moeten wij helaas teleurstellen!

We hebben besloten de prijzen te verwijderen. Van vele waren ze niet meer up to date of zelfs nog in guldens. Wijzigingen doorgeven aan gewoonanders@e-lois.net

CW-Woonvorm van de Toekomst, Amersfoort: Drie 2 persoons kamers, kookgelegenheid aanwezig, zelf linnengoed meenemen. Reserveren bij Fien Bardeel, Hof der Toekomst 45, 3823HX Amersfoort, tel. 033 4564015

CW-'t Vierschaar, Apeldoorn: Een kamer met 2 eenpersoons bedden. Eventueel ledikantje. Een kamer met 1 persoons bed. Douche, wastafel met mogelijkheid om te koken. Reserveren bij Corrine Hoornaar, Magistratenveld 607, 7327 LK Apeldoorn, tel. 055 53338779 of Geesje Tiemens, Magistratenveld 611, 7327 LK Apeldoorn, tel. 055 5342415

CW-Drielandenhuis, Haarlem: Drie 2 persoons logeerkamers, waarvan 1 met kinderbed. Douche en toilet aanwezig, geen kookgelegenheid. Linnengoed (o.m. dekbedhoes) zelf meenemen. Schriftelijk afspreken. Drielandenhoek 6 2034 LV Haarlem.

CW-Romolenpolder, Haarlem: Kamer met slaapgelegenheid voor 4 personen (twee eenpersoonsbedden en een slaapbank). Kinderbedje aanwezig, balkon aan de tuin, kookgelegenheid, televisie. Linnengoed zelf meenemen. Contactpersonen: Marijke Smit, tel. 023-525 63 38, en Hetty Rietveld, tel. 023 - 536 51 98.

CW-Katerstraat, Den Haag: 1 appartement met 2 eenpersoons bedden, badkamer, keuken. Linnengoed zelf meenemen. Maximaal verblijf 2 weken. Juni t/m augustus en 15 december tot 15 januari uitsluitend intern gebruik. Contactpersonen: Annet Rintjema Tel. 070 3647670

CW-Hilversum: Drie logeerkamers eerste verdieping, met elk hun eigen opgang, douche en toilet. 2 bedden per kamer. Gebruik keuken in overleg. Contactpersoon: Coby Goorhuis, tel. 035 6933446

CW-De Heerd, Groningen: 1 groot en 1 klein, met elk hun eigen ingang, en badkamer met lighbad. Waterkoker, koffiezetmogelijkheid. Koken eventueel in overleg in een klusterkeuken. Huur laken pakket 2,50 pp Afspraken via Saskia Nieboer, Bentismaheerd 10, 9736 EA Groningen tel. 050 5424688

CW-Circa Leeuwarden: Kamer met douche en wc, een 2 persoonskamer, losse matras en eventueel kinderbedje. Contactpersoon Jacobien Lugtenborg tel. 058 2133693 of Bram Arnold 058 2513626

CW-Opaalstraat, Nijmegen: Een logeerkamer met 2 bedden en sanitaire voorziening. Van tevoren aanmelden bij Inge Koning, Opaalstraat 250, 6534 XP Nijmegen tel. 024 3560536

CW-de Banier, Rotterdam: Logeerruimte voor twee personen + opklapbed. Douche en toilet aanwezig. Linnengoed aanwezig, behalve handdoeken. Afspraken: Peter Noordmans, Paap-Diekstraat 6, 3032 SV Rotterdam, tel. 010 4666467

CW-De Pionier, Vlaardingen: Logeerruimte voor twee personen en gemeenschappelijke keuken met koffie en thee faciliteiten. Linnengoed en dekbedden aanwezig. Douche bij contact persoon. Van tevoren reserveren bij Martin van den Boogardt, Karel Doormanhof 8, 3134 CW Vlaardingen, tel. 010 ???????

CW-Westervoort: Nabij Arnhem en Veluwezoom. 1 logeerkamer met 2 eenpersoonsbedden en kinderbedje. Douche en toilet aanwezig. Lakens en handdoeken zelf meenemen. Afspraak via Marianne Rosendahl, Lange Griet 34, 6932 MG Westervoort tel. 026 3117261

C.W.-Zwolle: 1 logeer kamer met 2 1 persoons bedden. 1 logeerkamer met 1 twee persoons bed .1 logeerkamer met 1persoons bed. Douche, sauna en toilet aanwezig. Geen kookgelegenheid. Lakens en handdoeken zelf meebrengen. Afspraken: Paulus, Rijnlaan 231, 8032 MZ Zwolle tel. 038 4536945 of paulus@ligfiets.net (ok?)

DOELSTELLINGEN LVCW

De LVCW heeft tot doel de belangen van het gemeenschappelijk wonen, waar mogelijk, te behartigen. Dat gebeurt door:

-het geven van algemene en specifieke informatie aan groepen en andere belangstellenden

- het o.a. via consultants, bieden van ondersteuning aan initiatief en al samenwonende groepen

- het bevorderen van informatie uitwisseling tussen groepen en andere instellingen

- het verder bekendheid geven aan deze woonvorm

Centraal Wonen is een woonvorm waarbij:

De bewoners elkaar vrijwillig hebben gekozen om op basis van gelijke rechten en plichten zonder leiding of zeggenschap van buitenaf met elkaar in onderlinge betrokkenheid te wonen. En niet anders dan volgens algemeen geldende regelgeving, op een door henzelf gekozen wijze invulling geven aan het uitgangspunt van respect voor de gewenste mate van zelfstandigheid van de deelnemende huishoudens.

De LVCW ziet gemeenschappelijk wonen als een woonvorm, waar een aantal maatschappelijke doelstellingen meer kans van slagen hebben. Te denken valt aan:

-de ontplooiing van het individu
-emancipatie en solidariteit
-het bewust omgaan met het milieu
-het streven naar een sociaal rechtvaardige samenleving

De LVCW wil zich inzetten voor alle woonvormen (gemeenschappelijk-/groeps-/centraal wonen), die zich in bovengenoemde definitie kunnen vinden.

oeps!

In GA 90 stond een stuk over de vereniging Ecologisch Centraal Wonen Driebergen. Ik ben vergeten te vermelden dat de tekeningen gemaakt waren door Eva van Panhuys van architectenbureau: van Panhuys & Bais.

EG

Landelijke Vereniging Centraal Wonen
Korte Elisabethstraat 13
3511 JG Utrecht
telefoon: 030-2612585

